Published and distributed under permit (No. 787), authorized by the Act of October 6, 1917, on file at the Post Office of Jersey City, New Jersey. — By order of the President, A. S. BURLESON, Postmaster General.

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК • UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ — РІК XXIX. ЧИСЛО 183. ДЖЕРЗИ СИТІ, Н. ДЖ., ПОНЕДІЛОК, 8-го СЕРПНЯ 1921. — VOL. XXIX. No. 183. JERSEY CITY, N. J., MONDAY, AUGUST 8, 1921. THREE CENTS

СКЛАДАЙТЕ ПОЗИЧКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ОБОРОНИ ДЛЯ ЗДОБУТТЯ І ЗАКРІПЛЕННЯ НЕЗАЛЕЖНОСТИ ГАЛИЦЬКОЇ ДЕРЖАВИ

ЖАДАЮТЬ ДАЛЬШОГО ЗМЕНЧЕННЯ АРМІЇ.

ЗА ОЩАДЖУВАННЄМ ГРОША ЧЕРЕЗ ЗМЕНЧЕННЄ АРМІЇ І ФЛЬОТИ.

ВАШІНГТОН, 5. серпня. — Сенатор Бора вніс в конгресі резолюцію за дальшим зменченнем американської армії зі 150.000 до 100.000 мужа.

Своє внесення попирав виказуванням потреби ощадностий в державних видатках. На його думку, зменченнє армії о одну третину ощадилоби 100 міліонів долярів річно. Опираючися на ту саму причину, сенатор Бора радив перестати будувати ухвалені уже панцирники, тим більше, що проби з бомбардованнєм кораблів з воздуха, переведені підчас недавних маневрів американської фльоти на Атлянтійські Океані, виказали, що видавати гроші на будову великих кораблів все одно, що кидати їх у воду.

При нагоді внoшення своєї резолюції сенатор Бора виголосив довгу промову, в котрій сказав, що тепер нічого так не обходить американський народ, як справа зменчення податків. Сенатор страшив републиканську більшість в сенаті, що як вони не підуть за голосом народа, то народ уже постарається, щоби в слідуючім сенаті було їх менче. Бора виказував, що переведеннє зменчення армії до 100.000 мужа можливе в дуже короткім часі, бо прецінь переведенне зменчення армії до 150.000 мужа переведено було в богато коротшім часі, як се ворожили противники зменчення. На його погляд число 14.000 офіцерів для армії з 150.000 мужа зовсім за богато. Треба число офіцирів зменчити; як в той спосіб знов ощадиться грошей, бо офіцири се дуже коштовна часть армії. Так само треба вікликати американських жовнірів з Німеччини; вправді німецький народ має заплатити всі кошти за удержанне сеї армії, які тепер виносять коло міліона долярів місячно, але на случай, якби Німеччина не могла сього заплатити, прийдеться таки Америці понести сей видаток.

В справі фльоти сенатор радив перестати будувати замовлених уже шість кораблів.

НЕ-ГОРОЖАНИ НЕ МОЖУТЬ КРИТИКУВАТИ УРЯДУ.

НЮ ГЕЙВЕН, Конектикат, 5. серпня. — Найвисший суд стейту Конектикат розбирав справу двох неамериканізованих іміграннтів, Тихона Синчука і Олександра Явского з Бриджпорту, котрі були обжаловані за публичне виявлюванне нельояльности супроти Злучених Держав. Найвисший суд рішив, що чужинець не має на основі американської конституції права старатися зміняти американську форму правління і з тої причини не може засланятися в суді тим, що він має право критикувати американські порядки.

Мотивуючи своє рішенне, суд заявляє, що чужинці не мають ніякого конституційного права на привілеї і вони не поносять ніякої відповідальности за спроби зміняти американські права або форму правління в Злучених Державах, а не маючи права зміняти американські закони і американську конституцію, вони тим самим не мають права критикувати американських законів та американської конституції. Критику американських законів та американської конституції чужинцями треба уважати за небезпечну анархістичну пропаґанду.

МАЙНЕРСЬКИЙ СТРАЙК.

ВІЛКЕС-БАРЕ, ПА., 5. серпня. — Робітники вісьмох копалень, належачих до Лігай Велі Ковл Ко., вийшли на страйк. Робітники голосували над тим вчора і за страйком заявилася значна більшість. За причину страйку подають те, що вони умовилися недавно з форманами компанії, що копалняні помічники („Лейбри") будуть зарабляти щоденно найменче по 7 долярів, а майнери по 8 долярів, а тимчасом компанія сеї умови не додержує. Кромі сього майнери закидають компанії, що її урядники не хочуть говорити з майнерським комітетом жалоб.

Вілєм Бренен, провідник Союза Майнерських Робітників (Юнайтид Майн Воркерс оф Америка) мав заявити, що юнія не згодилася на страйк, і що він потрафить довести до скорого його покінчення.

На страйк вийшло вісім копалень з тринайцятьох, котрі має копалня в сій околиці. Страйкує тепер 4.000 робітників. Якби другі копальні рішили страйкувати, то число страйкарів виносилоби 7.000.

ФАЛШОВАНІ ГРОШІ.

НЮ ЙОРК, 6. серпня. — В Ню Йорку і околиці курсують підроблені 20-долярові банкноти. Вони буцімтр „Федерел Різерв Новти".

Банкноти підроблені так зручно, що навіть банкирови трудно розпізнати, що се підроблений банкнот. Пізнають його передусім по портреті президента Клівленда, котрий поміщений на тім банкноті. Криски на лици в сім портреті виходять значно грубші, як на правдивім банкноті; і ніс президента на підроблені банкноті занадто острий, а не гладно заокруглений, як на правдивім банкноті.

Нюйорські банки видали острогу, щоби бути дуже осторожним при одержуванню двайцяток.

АРАБИ СИЛЬНО ПОБИВАЮТЬ ЕСПАНЦІВ В МАРОКО.

МАДРИД, 5. серпня. — Сегодняшні еспанські ґазети доносять, що еспанські війска улягли в боротьбі з мароканськими повстанцями в північно східній части Мароко.

Дві важні стратеґічні позиції Еспанців недалеко Малілї — здобули повстанці. Доносять також, що арабські повстанці взяли в полон 5 тисяч еспанських жовнірів.

ПОЛЬЩА УСТАВИЛА НА РОСІЙСЬКІЙ ГРАНИЦІ ГАРМАТИ.

БЕРЛІН, 5. серпня. — Польська армія розмістила тяжку і легку артилерію здовж польсько-російської границі в околиці Баранович, щоби в сей спосіб перешкодити масам зголоднілих Росіян перейти на польську територію.

Про се голосять тутешні півурядові часописи, кажучи, що вісти про се зарадження польської команди, походять з найпевнійшого жерела.

Найменше 100 тисяч голодуючого російського населення зібралося вже над польською границею. Сі люди ждуть лише на спосібну хвилю, щоби перебратися на польський бік.

НАЦІОНАЛЬНІ МЕНШОСТИ В РОМУНІЇ.

Букарест. Державний підсекретар для справ національних меншостей подає в часописях заяву, що румунське правительство задумує трактувати населення областий, прилучених до Румунії з цілим пошануванням прав, але сподіється, що ці меншости відноситимуться до його з тимсамим довірям. Румунське правительство не робити ме похибок, які робили мадярська адміністрація, приміняючи угніт супроти чужих національностий. Мадярів, які замешкують заняті тепер области, трактуватиметься на основі взаїмности, так як горожан румунських на Мадярщині.

ЩО ДУМАЄ ГУВЕР ПРО РОСІЮ.

Герберт Гувер, голова Американського Ратункового Комітету, що має дати поміч голодним Росії — в такий спосіб змалював сегодняшний економічний стан Росії:

Загальний впадок рільництва, брак комунікаційних средств і зменшення ся видатности промислу о 90 процент в порівнанню до передвоенного стану — се образок економічного положення Росії під совєтською владою.

Хліборобська продукція спадала в Росії безнастанно від часу революції, тому, що селянам не оплачувалося продуковати більше над свої власні потреби, бо вони за свою працю не одержували ніщо в заміну, а крім сего не було достаточно зерна на засіви і не було рільничих машин і знарядів.

Міське населення дуже мало витворювало продуктів на виміну за хліб а гроші, множені без кінця і міри, стратили зовсім всяку вартість.

Доси советське правительство випустило ні більше ні менше, тільки тисяч міліярдів рублів.

МИТРОПОЛИТ ШЕПТИЦЬКИЙ У БРІЯНА.

З Парижа доносять, що галицький митрополит Андрій Шептицький був дня 14 липня на авдієнції французького президента міністрів Арістида Бріяна.

Польська краєва преса сильно атакує митр. Шептицького закидуючи йому роблення української пропаґанди в справі Східної Галичини.

УКРАЇНА МАЄ ДОВОЛІ ХЛІБА.

ЛОНДОН, 5. серпня. — З Варшави тут доносять, що мимо тяжкого голоду в Росії, йде дальше широка торговля між Україною і Польщею. Українські селяни продають до Польщі дуже значні запаси поживи, кукурудзи і худоби в заміну за ріжні мануфактуру і річи, потрібні селянам.

Совітські власти даремно стараються припинити сю українську — польську торговлю.

ЖІНОЧА ДОЛЯ.

З Німеччини пишуть до часописи „Вперед": Багато українських дівчат з Галичини заскочила світова війна на роботах в Німеччині і там вони хоч не хоч остали до сьогодня. Доля їх дуже ріжна. Одні блукають на службі по Німеччині забуваючи поволи рідну мову і рідний край. Другі подружилися з російськими полоненими і тепер відіздять до Росії. Инших знову покинули Москалі з їх дітьми і тепер вони блукають по таборах, шукають за мужами, голосяться до транспортів до Росії, щоби там шукати мужів. Є і такі, що з дітьми осталися на роботах, не знаючи, чи вони вдови, чи замужні, а дітей виховують в німецькому дусі.

ПОМІНЯЛИСЯ ЗА ЖІНКИ.

Краєві ґазети описують таку цікаву історію:

Осип Ґорват, селянин з Керки біля Будапешту попав був в 1915 р. як тяжко ранений в російський полон. Горватова довідавшися від товаришів мужа, що він помер, вийшла за муж в два роки пізніще за російського полоненого Павла Іванича. Але Горват в Росії виздоровів і коли довідався, що його жінка віддалася, також і собі сженився в Росії. Коли недавно вернув до Керки із своєю другою жінкою, Павло Іваніч і його друга подруга дуже боялися з ним стрінути. Але ожидана траґедія замінилася в радість бо Павло Іваніч пізнав у московській супрузі Гарвата свою бувшу жінку. Оба мужі порішили жити від цеї пори в згоді і щастю на господарстві, яке своєю працею Іваніч значно побільшив.

ПРОТЕСТ УКР. ГАЛИЦЬКОГО ПРАВИТЕЛЬСТВА.

Репрезентація уряду ЗУНР. внесла до антанти протест проти переведення Поляками загального перепису населення у Східній Галичині.

Про се доносить краєва польська преса.

ОБІЦЮЮТЬ АВТОНОМІЮ ДЛЯ СХІДНОЇ ГАЛИЧИНИ.

Польська аґенція телеґрафічна доносить: Центрові партії польського сойму вибрали комісію для опрацювання проєкту автономії для Східної Галичини.

Аґенція Іст Експрес знову доносить, що польський уряд уже випрацював проєкт автономії Східної Галичини, який буде предметом нарад варшавського сойму.

А „Дзеннік Людови" у своїй телеґрамі з Варшави подає, що в комісії, зложеної з центрових партій, вийшли дві концепції, а саме:

1) Звязати управнення і відрубности цеї автономії з органами воєвідств;

2) Получити воєвідства о переважаючій національній меншости в автономну орґанізацію вищого типу.

„Дз. Л." доносить, що перша концепція має більше приклонників.

ЯК ПРОМОВЛЯЮТЬ ВШЕХ-ПОЛЯКИ.

На зїзді людово народового союзу в Ченстохові, виголосив реферат вшехпольський посол д-ра Залуска. Між иншим сказав такі мудрі слова: „Коли звернемо увагу на округ Тернополя і Збараха — то прецінь ті округи були засуджені на загибіль, завдяки австрійській політиці і штучному орґанізуванню Українців проти Поляків. Стає там до праці нове покоління, як Заморскі, Сроковскі і инші і дорогою живого слова і тяжкої праці спасають ті землі для Польщі.

ЦІНИ УБРАНЬ, ОБУВИ І БІЛЛЯ У ЛЬВОВІ.

Дня 15. липня були у Львові такі ціни: святочне мужеське убрання від 24 до 40 тися марок, щоденне убрання від 18 до 32 тисяч; ліпше пальто від 20 до 36 тисяч, зимове від 30 до 50 тисяч і вище; пара черевиків від 8 до 12 тисяч; 1 сорочка від 1900 до 2500 марок; 1 калісони від 1040 до 1800; 1 пара скарпиток від 200 до 500; 1 ковнірець 200 да 260; 1 капелюх від 2600 до 400; 1 пара зелівок 800 мк; 1 хустина до носа 400 до 600 марок. Такі ціни були дня 15. липня; які будуть за два дні — не знати, в кождому разі вищі, як 15. липня.

ВІД ВИДАВНИЦТВА КАЛЄНДАРЯ У. Н. СОЮЗА НА РІК 1922.

ПРОСИТЬСЯ ВСІХ ВП. ПП. ГОЛ. УРЯДНИКІВ, ЧЛЕНІВ КОНТРОЛЬНОЇ КОМІСІЇ, РАДНИХ, АКТИВНИХ І ЗАСТУПНИКІВ, МУЩИН І ЖЕНЩИН, ЯК І ЧЛЕНІВ РЕДАКЦІЇ І РЕДАКЦІЙНОЇ КОМІСІЇ, ПРИСЛАТИ СЕЙЧАС СВОЇ ФОТОГРАФІЇ ДО ПОМІЩЕННЯ ЇХ В КАЛЄНДАРИ В СОЮЗОВІЙ ЧАСТИ.

ФОТОҐРАФІЇ НАЛЕЖИТЬ ДОБРЕ ОПАКУВАТИ І ВИСЛАТИ ПОЧТОЮ НА АДРЕСУ:

"SVOBODA" 83 Grand Street, JERSEY CITY, N. J.

РОСІЙСЬКИЙ РАТУНКОВИЙ КОМІТЕТ МОЖЕ ПЕРЕБРАТИ ДЕРЖАВНУ ВЛАСТЬ В РОСІЇ.

ПАРИЖ, 5. серпня. — Російські дипльомати, що перебувають на еміґрації в Парижи і репрезентують демократичні російські партії, є тої думки, що Російський Ратунковий Комітет, який повстав в Москві для несення помочі голодному російському населенню в скорім часі станеться управляючим тілом Росії. Комітет, що складається з 63 членів, має в своїм складі лише 11 комуністів.

Як скоро станеться сей Комітет управляючим чинником в російській державі буде залежати від сего, в якій мірі Ленін і Троцький будуть мати силу протиділати впливам Комітету, коли він розтягне свою активність також на політичних полях російського життя.

Спільна Рада Міжнародного Комітету Червоного Хреста і Ліга Товариств Червоного Хреста скликали міжнародну конференцію на 15. серпня до Женеви в Швайцарії, щоби порішити справу допомоги Росії.

Ініціятиву до скликання сеї конференції подало правительство Чехо-Словаччини.

ҐЕНЕРАЛ БРУСІЛОВ ПОМАГАЄ ТУРКАМ.

ВІДЕНЬ, 5. серпня. — З спеціяльних інформацій, які тут наспіли, довідуємося, що ґенерал Брусілов, бувший кермуючий командат російської армії в часі великої війни прибув в товаристві офіцира турецького ґенерального штабу до міства Сівас в Малій Азії, щоби вести провід в военних операціях Турків проти грецької армії. Відділи російської кінниці, що належать до 11. і 12. російської кавалерійської дивізії, прибули з Ерцерум до Сівас.

АВСТРІЯ ДОМАГАЄТЬСЯ ГРОШЕВОЇ ПОМОЧИ.

ЛОНДОН, 5. серпня. — Австрійський представник в Лондоні заявив, що на засіданню Найвисшої Ради в Парижі Австрія виступить з домаганнєм негайної фінансової помочі з боку аліянтських держав.

Економічне життя Австрії без видатної помочі заграниці не є в силі піднестися. Ліга Народів опрацювала плян піднесення австрійських фінансів, котрий основувався на плянованій значній позичці з боку Америки.

Однак американське правительство не може виасиґнувати гроший австрійській републиці без дозволу зі сторони вашінґтонського сенату, а сенат в Вашінґтоні заняв становище неанґажовання Америки в справи Европи.

Австрійська валюта незвичайно потерпіла на своїй вартости. Перед війною один американський доляр відповідав вартости 5 австрійських корон — сегодня за одного американського доляра дістанеться тисяч австрійських корон.

НІМЦІ НА ВЛАСНУ РУКУ БУДУТЬ ПОМАГАТИ РОСІЇ.

БЕРЛІН, 5. серпня. — Урядово тут проголошено, що Німеччина буде вести акцію помочі Росії самостійно від инших держав.

Після заяви Чічеріна виходить, що до Росії треба спровадити з заграниці около 200 міліонів тон зерна.

З Москви прийшла телеґрама до редакції німецької комуністичної ґазети в Берліні „Червоний Прапор", з запереченнєм, що советське правительство впрост віднесеться з просьбою о поміч до урядів Злучених Держав і Анґлії.

Максим Ґоркий і Хінчук, голова злучених кооператив є установлені головними керманичами російської делеґації, що до спілки з світовими орґанізаціями мають переводити ратункову акцію для частий Росії, діткнених голодом.

ГРОМАДЯНСЬКА ВІЙНА В ІТАЛІЇ.

РИМ, 5. серпня. — „Мир", заключений вчера між фашістами (італійськими скрайними націоналістами-реакціонерами) і соціялістами, зглядно робітничими орґанізаціями — наказує негайне залишення оружної боротьби і утворення поєднавчого комітету.

Є питання, чи условин „мира" будуть придержуватися фашісти там, де вони є лише аґентами властителів великих земельних посілостий.

Послідні заявляють, що про мирне відношення до соціялістів не може бути навіть бесіди, хоч провідник фашістів сказав, що зложить провід, сли фашісти будуть ломити партійну дисципліну.

Рівнож італійські комуністи не показують великої охоти, щоби зложити оружжя з рук.

В цілій Італії публична опінія чимраз більше склонюється за конечностю заведення военної диктатури, щоби положити край безперервній кервавій боротьбі ріжних партій.

АМЕРИКАНСЬКІ ВЯЗНІ ВИЇЗДЯТЬ З РОСІЇ.

РИҐА, 5. серпня. — Відділ Американського Червоного Хреста виїхав звідси до російської пограничної стації Режиці з всіми потрібними річами, щоби сейчас заосмотрити американських горожанш випущених з російських вязниць. Американські вязні, яких советське правительство держало в своїх криміналах через довший час, мають бути негайно перевезені до Америки, на кошт американського правительства.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893.
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА.	
Three cents the copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign ond Jersey City Rates.		В Джерзи Сити і заграницею.	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

УРЯД ПРО ПРОМИСЛОВИЙ РУХ.

Так звана Служба Занять американського Департаменту Праці видала липневий звіт про розміри безробіття та про рух в американських промислах.

Звіт опирається на справозданнях з числа робітників по найбільших американських фабриках. Уряд брав такі звіти лише від підприємств, які наймають по більше, як 500 робітників.

Отже на основі сих звітів уряд приходить до переконання, що від кінця місяця червня до кінця місяця липня безробіття в Америці ще троха зросло. На щастє сей зріст невеликий, бо виносить всего 1 процент, то значить на кождих 100 безробітних 1. липня було 1. серпня 101 безробітних.

Найбільший застій виказує металевий промисл, так добування руди із землі, як і її перерібки. Однак якраз сьому промислови ворожать велике оживлення уже в недалекім будучині.

З другої сторони деякі промисли виказують зростаюче оживлення. Не числячи чисто сезонового оживлення в рільництві, через котре зменчилося безробітє в середно-американських стейтах, таке оживлення слідно подекуди в автомобілевім промислі, в будівлянім, шкірянім, ткальнім та в направі зелізничих возів, льокомотив і т. п. Також тютюновий промисл, виріб паперу і деревний промисл виказують поправу робіт.

Звіт уряду робить певні надії на поправу з поширення кредитів для фармерів на основі нововнесених законопроєктів, з оживлення будівництва, приватного і публичного, та зі значного оживлення торговлі.

УКРАЇНСЬКІ ЦЕРВКИ А ПОЛЬСЬКІ І МОСКОВСЬКІ ІНТЕРНАЦІОНАЛІСТИ.

З Польщі доносять про незавидне положення української католицької та православної церков. Польські методи супроти них нагадують середно-вічні часи. Польський уряд признає лише одну повноправну церкву, а се польську римо-католицьку церкву. Другі церкви переслідується; їм забороняється уживати української мови не лише в переписи з властями, але навіть в нутрішнім урядованню. Польська католицька церков перемінилася в польонізаційне средство і всіми способами: місіями, захоронками, школами, монастирями і т. д. іде до польщення українського народу на території, попавшій під польське ярмо. Польський уряд у Варшаві, в котрім мають великий вплив польські мужики та польські соціялісти („начальнік польскеґо паньства" є соціялістом, а премієр належить до мужицької партії), дивляться спокійно на катування українських людий, і, де можуть, там урядовою силою помагають польським навертателям. Бо мужицьтво мужицьтвом, і соціялізм соціялізмом, але кождий Поляк є передовсім Поляком, і то польським націоналістом.

По другу сторону східного кордону Польщі, що розділює Україну на дві части, бачимо подібне явище. Після української революції, український народ виявив стремлінне відорватися зовсім від московської зверхности і заснував собі свою власну, УКРАЇНСЬКУ православну церкву. Московське попівство кинулося з лютостю вовків на се природне стремлінне Українців. Московські попи аґітують, що прихильники самостійної української православної церкви хочуть перетягнути увесь православний народ на унію та що галицький митрополит Шептицький вже з давна веде в тім напрямі живу акцію. Стремлінне до самостійної української церкви прозвали Москалі „хахлацькою ересею". Українську православну церкву називають „схованою унією" і т. и. Найдивнійше в тім зглядi відношенне большевицького уряду. Хоч він прогослосив свою „безпартійність" до церковних справ і не вмішується в нутрішні церковні справи, то свої заяви виконує лише на Московщині, де православна церква дійсно тішиться розмірно великою толеранцією зі сторони уряду. На Україні не те. Тут прихильники московської православної церкви уважаються порядними людьми, які руководяться релігійними чувствами, і яких через те нарушувати не можна. Зате прихильник української православної церкви уважається зрадником держави, комунізму, революції. Він підлягає доносам, арештам, розстрілам, за те лише, що він хоче, щоби в церкві правилося по українськи, а не по московськи; щоби на чолі української церкви стояв український патріярх, а не московський; щоби головою церкви на Україні була не Москва, а Київ. Большевизм большевизмом, комунізм комунізмом, і інтернаціоналізм інтернаціоналізмом, але московські большевики, що правлять Україною, таки московські націоналісти. Вони знають, що московському народови добре з тим, що горстка московської інтеліґенції буде правити українськими православними людьми. І тому вони боронять сих московських становищ не менче завзято, як се роблять польські людовці і соціялісти з Варшави.

ПЯТИЙ АКТ БОЛЬШЕВИЦЬКОЇ ТРАҐЕДІЇ.

Тактика большевиків була така: взяти в свої руки армію, при помочі армії стероризувати міста, а при помочі армії і міст запанувати над селом.

Найлекше повелось з армією, бо вона програла війну. Армія побідників — карна, побіджених — ні; вона тратить дисціпліну, розпадається, дає послух аґітаторам перевороту.

Захопивши деякі полки, силу скорострілів і амуниції, большевицькі аґітатори стали панами ситуації. Решту зробили ті надзвичайні привілеї, які вони дали своїм опричникам, червоноґвардейцям. З цього боку Троцький йшов по слідам Деоклеціяна й Івана Грозного, творив апарат готовий сповнити найстрашнійщий приказ, вбити рідного батька, щоб тільки хіснуватися цими благодаттями, які в Росії має оборонець большевизму. А ці благодаті величезні. Коли цивільний чоловік голодує, ходить без сорочки, спить на голих дошках, коли над ним, як меч Дамокля, висить чрезвичайка, красноармеєць їсть, пє і гуляє, йому вільно вбивати, грабувати і насилувати жінок.

Сама армія не вистарчає, треба поліції і урядовців. І це добро купили большевицькі провідники за ті самі гроші. До них пристали колишні царські жандарми, чиновники особих порученій, навіть ґенерали.

Хібаж їм не все одно, чи роботу дає цар, чи Троцький? Щоб робота була і щоб за неї платили.

А робота єсть і плата теж єсть, може ще вища, як була колись за царів, бо большевицькі комісарі, члени чрезвичайок і инші достойники благоденствують. Для них єсть усе, що завгодно.

Таким способом їм повелось запанувати над містами. Міліони людий, неприхильних большевизмови, погибло, хто міг утікав за границю, решта спокійно, з фаталістичною резиґнацією финсько-монґольських племен чекає непевного завтра, смерти від голоду, або з ласки чрезвичайки.

Та не так легко було виповнити третю точку програми: заволодіти селом і полем.

Большевики числили і числять на те, що російський мужик має деякі комуністичні традиції. І безперечно він їх має, от хочби так званий „мір і общіна". В деяких повітах північних ґуберній попадаються ще навіть пережитки колишнього патріярхального комунізму. Але знали вони теж, що російський мужик все таки не радо дивиться, щоб пани з міста встрявали в його хліборобське діло, щоб забирали йому збіжжя та худобу. І тому большевики, скільки могли, лишали в супокою свого московського хлібороба, а потрібні харчі грабували з Сибірі та з України. Особливо ця остання мала бути такоюж вовнистою вівцею для большевицького уряду, якою була для царського; стригти її десять разів у рік, літом і серед тріскучих морозів. З вовною і шкуру здирали.

Аж український селянин збунтував. Він побачив, що тут не ходить о те, чи буде цар в Росії, чи не буде, тільки, чи мають Москалі дальше грабувати Україну, чи не мають. Він хоче, щоб не грабували. І обороняється від грабівника, не дивлячись на те, чи грабує правий, чи лівий, цареславець, чи большак; досить, що грабує. Повстання сильно затріважили Леніних і Троцьких і вони придумали радянську Україну, хотіли пустити нашим людям харамана.

Давай, холопе український, свою пшеницю і сало для Москви й Петербурга, бо в Києві сидить твій власний уряд: Румун Раковський і Поляк Дзержинські!...

Бач, які то ми добрі, не те, що колишні царі!...

А щоб ще спокійнійше лупити Україну, Москалі, по своєму старому звичайові, заключили мир з Поляками. Маєте і вам, панове-Ляхи, спорий шмат України, споживайте на здоровля, щоб тільки нам не мішали з решти цього богатого краю здіймати живу шкуру!...

Таким чином большевики числили на те, що Україна прохарчує їх, поки на Сибірі не побудують нових зелізниць, поки не приберуть московського хлопа в свої руки і поки комунізм не запанує в Німеччині.

Та були це рахунки, роблені, як каже Німець, без господаря, большевики продавали шкуру на живім медведю. Комунізму в Німеччині нема, Сибір, поки залізниці стануть ходити, не схоче давати збіжжя, а Україна не втихомирилася. Треба було піти на уступки, треба було хлопам дати землю, а торговцям торговлю, треба було заманити чужий капітал, бо свої власні, большевицькі гроші не мають ніякої ціни.

Але й це якось не помагає. Селянин каже: „що мені з землі, коли маю віддавати збіжжя? Шкода моєї праці! Оброблю стільки, скільки для власної губи треба". На Україні оброблено одну третю родючого ґрунту. Ситуація стає розпучливою. Міста знищені, інтеліґент змарнований, буржуя нема, але й селянина теж не прибрали в руки. Остався красноармеєць і комісар, а вони також їсти хочуть.

Ціла надія була на добре жниво. Ще збіжжя не вилізло було зпід снігу, як большевицькі аґітатори трубіли по цілому світу, що урожай в Росії буде незвичайний. Аж нараз появилося щось цілком противного. Ці самі часописі доносять про голод, якого давно не було.

Посуха випалила засіви цілих величезних надволжанських ґуберній.

І за царських часів голод був щорічним гостем великої імперії, цього кольоса на глиняних ногах. Але тоді вміли з ним воювати. По млинах над Волгою були величезні збіжеві шпіхлірі, залізницями можна було довезти збіжжя з тих ґуберній, де були торішні запаси, що бракло, купували за границею. А нині? В млинах миші з голоду здихають, залізниць замало, щоб довозити армію для товкмошення бунтів, а за границею теж нема таких дурнів, щоб збіжжем ратували большевицьке божевілля.

А найгірше, що селянин, то не те, що „буржуй".

Буржуй інтеліґент, він ратується, доки може, а як бачить, що не годен, то скаче з вікна, як не давно зробив оден великий учений в Одесі, або божеволіє, як збожеволіла жінка нашого славного письменника Мирного.

Московський селянин інакше. Його обгортає паніка. „Бог нас карає, земля мститься за те, що ми її заплямували кровю. Голод іде на нас! Чоловік чоловіка їсти-ме, мати дитину на обід зварить!" — гукає і перед таким жахом гонить, мов перестрашений звір. Цілі повіти рушили з своїх місць і йдуть, тікають навмання куди їх очі понесуть. Не родинами, а селами тікають, хто їх затримає в дорозі, цей ворог їх. Тікати! Тікати! Тікати!

Росія наближається до останнього явища історичного, до дикої, незорганізованої мандрівки людських товпищ. Тут розум не поможе. Тут одинока рада: боєва лінія і скорострілі. Військом здержувати паніку. Це останній радикальний ратунок. Чи спрібують в цей спосіб большевики ратувати свою державу — побачимо в найблищій будуччині, бо катастрофа здня на день стає грізнійшою. Океан реве! Але, тут одно велике „але!" Чи й тепер армія покажеться вірною і послушною? Чи схоче вона мордувати своїх братів і сестер за те, що вони хочуть їсти? А коли так, то чим прохарчувати тую армію? Чим заспокоїти її совість?

І, як робилося колись, за царів, так робиться тепер за Троцьких, Зіновієвих і Чічерінів. Від внутрішнього ворога відвертають очі на зверхнього.

Чічерін посилає ноту Польщі, щоб видала Балаховича, Пермакіна, Фільозофова, Савінкових, Одинця, Петлюру, Тютюника і Струка, щоб дала право російським большевикам поборювати в Польщі анти-большевизм.

Не послухає — війна!

А хібаж у Польщі добудуть большевики для себе поживу? Польща ісама голодує. Так. Але в неї все таки єсть міста, єсть інтеліґенція, єсть буржуї- буде, значиться, червоноармейцям робота. Росія, задивилена у війну з Поляками, забуде про свій власний голод, а Европа, заслухана в гук гармат над Вислою не чути-ме скорострілів, які змітати будуть тисячі голодного народу над Волгою.

А до того — з новою війною, оживуть нові надії, надії на те, що струна німецької терпеливости, натягнена Францією до останніх границь, — прорветься і війна і большевизм, покотиться на захід, бо російські большевики знають, що російський большевизм можливий тільки серед збольшевизованої Европи.

„Смело друзя!"

Для нас Українців, ясно, що наближається новий удар розбурханого моря і що тільки в зединенню нашої думки й енерґії лежить наше спасення.

Нам треба кинути на бік всякі партійно-суспільні порахунки, а ратувати нашу землю, волю, наш виснажений до краю народ.

Нашу землю кольонізують Поляки, грабують большевики, заливають мутні фили голодного московського народу, а ми, розбиті на партії і котерії, скачемо собі до очий, мов когути, чи має бути Грушівський, Петлюра, чи Скоропадський, чи Україна повинна бути есдецькою, чи есерською?

Перше всього вона мусить бут українською, або — її не буде!!

Р. Луговий.

ПОЗІР! ВСІ, ХТО ПОСИЛАЄ ЖЕРТВИ ДЛЯ СТАРОГО КРАЮ!

НЕ ЗАБУВАЙТЕ на українське військо, вигнанців і бідних студентів в Чехо-Словаччині, Австрії і Югославії!

ДІЛІТЬ ВСІ ЖЕРТВИ ТАК: на кождих 100 долярів висилайте 66 доляри до Галичини, 22 до Чехо-Словаччини, а 12 до Відня (на Австрію і Югославію). Се буде справедливо!

АДРЕСИ Є ТАКІ:

1) **До Львова** грошевий дрефт виписати і вислати до: Zemelnyj Bank Hipotecznyj, Pidwale 7, Lemberg, East Galicia, Europe (рівночасно лист з повідомленнем про гроші на адресу: Ukr. Horozanskyj Komitet, Ruska 3, Lemberg, East Galicia, Europe).

2) **До Чехо-Словаччини** і гроші і листи з інформаціями посилати на адресу: Dr. Stefan Smal-Stocky, Hotel Imperial, Prague, Czecho-Slovakia, Europe.

3) **Для Австрії і Югославії** так гроші, як лист з інформацією, на що призначені гроші, висилати на адресу: Ukrainisches Hilfscommittee, Strozzigasse 32, Wien VIII, Austria, Europe.

4) **Для поодиноких повітів і громад в Галичині** (на народні цїли також) посилати на адреси подані в газетах чи в листах, чи знакомі Вам адреси. Дрефт виписувати і посилати на Земельний Банк Гіпотечний у Львові.

БОЛЬШЕВИЦЬКІ ПРОТЕСТИ.

(Від спеціяльного кореспондента „Свободи").

Большевицькі дипльомати останніми часами проявляють дуже жваву діяльність у Західній Европі. Майже не проходить того дня, щоб той чи инший представник совітського уряду не звернувся до яконебудь чужого уряду з протестом з приводу тої чи иншої „незаконности", „несправедливости" чи „нельояльности".

Не диво, коли большевицькі представники дозволяють собі закидати своїми протестами уряди таких держав, як Польща чи Лотва. Совітський уряд є визнаний сими державами, а з другого боку внутрішне положенне сих держав дає большевикам підставу не дуже з ними церемонитися. Тому можна вважати за цілком природне, що Чичерин раз-у-раз протестує проти підтримання Польщею антибольшевицьких орґанізацій Петлюри й Савінкова; з тої асмої причини можна легко собі пояснити, чому совітський посол Ганецький-Фюрстенберг загрожував Лотві зірваннем дипльоматичних зносин і мало не війною за розстріл кількох лотвійських комуністів, які в останню хвилину, вже в вязниці, приняли російське підданство. Большевики почувають себе тут, як у дома, й можуть собі позваляти все, що хочуть.

Та большевицька експанзія сягає дальше й починає поширюватись також на великі европейські держави. Сими днями совітський представник у Берліні Кон звернувся до німецького уряду з простестом проти того, що з Баварії примусово вислано двох большевицьких урядовців — Крестинського й Дейчмана. Треба сказати, що Кон не є дипльоматичним представником сов. Росії, а лише головою сов. торговельної комісії, проте він не задумався присвоїти собі чисто-дипльоматичні функції. Так саме протестував сов. представник у Лондоні Красін проти арештувань російських большевиків, переведених Анґлійцями в Царгороді. Красін також не мав ніякого права турбувати анґлійський уряд своїм протестом, але він се зробив.

Не вдовольняючись сими поодинокими протестами, Чичерин що-йно аранжував так би мовити „масовий" протест до всіх урядів, які входять у склад Ліґи Націй. Чичерин протестує тут проти наміру Ліґи зорґанізувати допомогу для російських збігців, скориставши для сього ті фонди, які ще має колишній російський уряд за кордоном.

Ріжні уряди по-ріжному реаґують на сі большевицькі протести. Анґлія, напр., зовсім не відповіла на протест Красіна, Німеччина передала протест Кона баварському урядови для відповіди, Польща на большевицькі протести відповідає контр-протестами, Лотва не побоялась погроз і своїх большевиків таки розстріляла...

Берлін, 15. липня. **Р—н.**

Др. Надія Суровцова.

III-Й ІНТЕРНАЦІОНАЛЬНИЙ КОНҐРЕС ЖІНОЧОЇ ЛІҐИ МИРУ І СВОБОДИ І УКРАЇСЬКЕ ЖІНОЦТВО.

В місяці липні, від 10. до 16. мав відбутися у Відні конґрес одної з найліпших по своїм завданнням інтернаціональних орґанізацій. Українки, що вже два роки слідкували за цим рухом, а від року мали власну анальоґічну орґанізацію, з інтересом чекали на цей конґрес. Принціпи самбозначення, порозуміння народів, пацифікація країн охоплених війною, поліпшення умов життя в місцевостях, окупованих иншими народами, обмін молоді, взаємне пізнання, виховання майбутнього людського покоління на нових, свобідних основах, все це як найгарячіще цікавить українську жінку, як людину, як патріотку своєї вітчини.

Коли пригадати історію української орґанізації, то в ряду перших треба буде згадати діяльність пп. Чикаленко-Келлер, що була на конґресах в Цюріху й Женеві, а також п. Грушевську, першу президентку цього гуртка.

Однак завдяки формальним причинам українська секція не була офіціяльно принята до інтернаціоналу, а працювала як „провізорична". Це не зменшило енерґії і протягом року у Відні засновано було ґрупу, головою котрої є. п. О. Конр-Вілінська, а заступниками пп. Хропко-Драгоманова і др. Суровцова. Ця ґрупа через своїх представниць вийшла в контакт з австрійською ґрупою, в якій у пресовім відділі постійно працювала Суровцова, тримаючи звязок між обома секціями. Було улаштовано Українками в Гофбурґу відчит, виставу, концерт і два приняття президії австрійської ліґи, останнє вже з представницями Америки і Швайцарії. На весні заходами пп. Баранової і Донцової було закладено ґрупу у Львові, Перемишли, а останніми днями ґенеральною секретаркою місс Бальх одержано відомости про тарнівську ґрупу.

Перед конґресом обєднана діяльність цих гуртків осягла високого ступіня — крім внутрішньої й ідеольоґічної праці було поставлено собі за ціль офіціяльне приняття до інтернаціоналу.

6-го липня до президентки Міс Джейн Адамс, відомої й видатньої американської діячки, було подано меморандум, підписаний пп. Вілінською, Суровцовою, Храпко-Драгомановою, Лотоцькою, Александрівською, Барановою і Рудницькою-Лисяк.

8-го липня представниці Українок, п. Лотоцька, Лисяк-Рудницька, Храпко-Драгоманова і Суровцова були запрошені на засідання екзекутивного комітету (інт. президії). Того самоґож дня подавали свої заяви Чехословаччина, Югославія, Польща, Ірляндія. Українок зустрінуло з усіх сторін сердечне співчуття. Не було людини з поміж більше 20 присутніх, хто не знав-би за сумну долю нашого краю. Представниці Швеції, Норвеґії, Міс Маршал (Анґлія), Мелле. Ґобат (Швайцарія), презид. Міс Адамс і секр. М. Валх (Америка) — всі відносились прихильно і висловились за приняттям. Особливо зворушливо промовляла представниця Німеччини д-р Аусбурґ, одна з найстарших участниць конґресу, біла, як сніг пані, з живими блакітними очима. Взагалі. ціле оточення, всі ці делеґатки, справляють незвикле враження — ті, з ким досі доводилось розмовляти за Україну, настільки не подібно по своїм поглядам до звичайних пануючих, мають настільки широкий світогляд і стільки доброжичливости, що мимоволі доводиться задуматись над феміністичними орґанізаціями, і трохи здержатись від звиклого іронічного скептицизму.

ПОЛЬСЬКИЙ ПАТРІОТИЗМ.

Вшехполяки, ця найнужденнійша порода Поляків у Східній Галичині, мають на устах все слова: „польскі, польска, польске"... Кладуть вони це слово там, де треба і там, де не треба. І так: польскі шляхціц, польска есень, польске щення; польска земя і польска мустарда; польска ржечпосполіта і польске чернідло до бутов; польска Малопольска і польска помада до вонсув і так колем польскі Мацєю!

ПОКЛИК ЗІ СТАРОГО КРАЮ.

Лиха, недобра доля важко закпила собі з нас, бездольних. Бо чиж не трагедія це, що на нашій найбогатшій в Европі землі, де кождому з нас старчилоби доволі місця на достатний прожиток, розсівся широко гордий ворог-наставник, а наш народ, головно в Галичині терпить нужду, голод та цілими тижнями мусить шукати заробітку і притулку за морем, на далекій чужині. З жалем і тугою прощали ті емігранти свою вітчину, завидуючи тим, що можуть таки лишитися в рідній хаті і вмирати в рідній селі. Та прийшов час, що старий край став завидувати тим, що їм вдалося вийти з рідної України. Бо прийшло воєнне лихоліття, а з ним всі його наслідки: нужда, голод, пошесть, убийства, казні, рани, неволя — і ціле пекло мук, про які братям-емігрантам навіть не снилося. Увесь старий край — говоримо про Галичину — потонув в морі нещастя і став благати у своїх братів за морем помочі — моральної та матеріяльної. Про це вже впрочім була мова нераз, — та тут ходить нам не о якісь нові добровільні жертви, але хочемо вказати на одну річ великої ваги так для нас тут — як для Вас, Брати там, за морем, — хочемо показати Вам один обовязок, який Ви в імя народньої ідеї повинні сповнити, коли почуваєтеся синами України.

Ходить тут о Ваш найбільший скарб — о Вашу й нашу будучність — о майбутність народу, ходить тут о Ваші діти, наймолодше покоління.

Чи подумали Ви коли, яку вагу мають діти, згляднo їх виховання в історії кождого народу, а особливо нашого, що найшовся серед інакших обставин, як всі інші народи. Головне питання до Вас: Що зробили Ви для того, щоби аВші діти й там, на чужині, за морем, за океаном в Канаді чи Злучених Державах, чи Бразилії почувалися Українцями і зростали в свідомости, що їх ціле життя належить не Америці, але Україні? Ви, що зродилися в гарнім старім краю, почуваєтеся Українцями і не диво, що бажаєте землякам своїм помогти всяким робом. Та чи певні Ви, що Ваші діти, які родяться вже там, в чужині, які з малку виховуються серед чужого нам народу й окруження та побирають науку в школі чужою мовою, чи вони усвідомлять собі свою властиву приналежність, чи не затратять почуття українства? Чи будуть далі продовжувати працю своїх батьків на хосен і славу всім нам одної Матері-України? Здається нам, що для цего у Вас дуже мало зроблено. Багато річей вкажуть на те, та ми вкажемо тут тільки на одну, яку тільки мали написати, яка одначе кидає належне світло на те, що Ви, Земляки за мало думаєте про плекання патріотизму і почуття спільности зі старим краєм у своїм молодім поколінню. Та справа — то байдужність, з якою Ви відноситеся до покликів, які вже поміщувалися в американських часописах — навіть самими емігрантами — поклики в справі матеріяльної підтримки одинокої в Галичині і на цілій Україні газетки для дітей „Світ Дитини". Про велику вагу Ви вже певно й знаєте, — згадаємо тільки, що такий часопис помагає і пособляє розвиткови діточого ума, є важним доповненням до шкільної науки, поширює світогляд дитини та поглиблює народну свідомість, одним словом, є чи не так само важним чинником у вихованню дитини, як сама школа. То в краю для дітей, що вчаться в українських школах, мають багато товаришів-дітей того самого народу — а щож говорити про значіння такої газетки для дитини, відірваної від своєї корінної землі-вітчини, що часто вже самітна мі ждітьми чужої народности. Вона вчиться в англійській школі. Така газетка для такої дитини є таки найважнійшим чинником у її національному вихованні. Вона становить одинокий узол, що усвідомлює її національно, а що найважнійше, лучить її зі старим краєм, рідною вітчиною-Україною. Через ту газету відчує дитина, чим наболіла душа її товаришів-дітей українських в старім краю, чим бється її молоде серденько, про що вони мріють, чого бажають, що плянують, до чого приготовлюються. І багато можнаби написати про те, що значить така діточа газетка для української дитини в Америці.

Та думаємо, що люде свідомі і доброї волі зрозуміють усю вагу такої часописи для дітей без дальшого пояснювання з нашого боку. Зрозуміють, бо коли вони свідомі і щирі Українці, коли вони хотять щоби і їх діти жертвували себе і свою працю для поліпшення долі безталанного, бідного народу, то зрозуміти це, лежить в їх власнім інтересі, бо лежить це в інтересі їх Неньки-України — зрозуміють і підуть за нашим покликом, передовсім батьки і матері дітей, а опісля всі Українські Громадяне в Америці й Канаді.

О щож нам ходить? Ходить нам о те: „Світ Дитини" одинока українська часопис для дітей має ледви півтора тисячі передплатників, так що та передплата не вистарчує навіть на кошти видання тої часописи. Коли так далі піде, то знать, коли число передплатників не збільшиться принайменше до пяти тисячів, або не найдуться щедрі жертводавці на пресовий фонд „Світа Дитини", яких жертви надоложилиб втрати редакції, то часопис перестане виходити, одинока дитяча часопись загинеться. До когож нам звернутися за поміччю? До громадянства в старім краю ми зверталися більше разів і воно вже дало що могло, бо само воно по більшій части вбоге та знищене воєнним лихоліттям, так, що й помогти більше не може. До тих же, що можуть — але не хочуть — ми й не звертаємося...

На вас це, шановні Земляки в Америці й Канаді одинока надія редакції „Світа Дитини". Звертаємося до Вас не з просьбою о милостиню — а тільки кладемо Вам на совісти Вашу й нашу будучність, будучність України, яка криється в наших і Ваших дітях. Судьба поставила Вас тепер у кращих відносинах, як Ваших братів в Галичині, поможіться нам у великому ділі, а відплата поверне ся Вам сторицею через вплив нашої часописи на Ваших дітей, яким грозить затрата національного почуття гордости. Сповніть свій батьківський та національний обовязок зглядом своїх дітей, а заразом поможете нам та станете добродіями нашої незасібної дітвори, що не має сотика на часопись а рветься до світла, до знання. Передплачуйте своїм дітям „Світ Дитини", який розкаже їм не одно цікаве про їх рідний край і народ, про боротьбу за волю, про обовязки української дитини та зміцнить і дірoдить у них народну свідомість.

Та не лиш до родичів, батьків і материй, ми звертаємось також і до всіх бездітних і взагалі до всіх свідомих Українців із зазивом, щоби своїм датком помогли нам у видаванню так важної ґазети. Передплачуйте „Світ Дитини" тим дітям, що їх убогі родичі не можуть заплатити, або пришліть нам свою жертву з призначенням передплатити за ті гроші газету для одного чи більше здібних а убогих учеників.

Віримо, що цей поклик збудить серця всіх свідомих Українців в Америці і вони негайно поспішать нам з поміччю у цій важній справі та поможуть тим великій нашій меті: поглибленню національної свідомости, та поширенню світогляду українських дітей, причинятися до належного їх виховання, подібно, як у всіх культурних народів.

Львів, червень 1921 р.

ВИДАВНИЦТВО ІЛЮСТРОВАНОГО ЧАСОПИСУ „СВІТ ДИТИНИ".

Михайло Тарасько, Львів, вул. Зіморовича 3

ЛИСТИ ЗІ СТАРОГО КРАЮ.

Миколаїв над Дністром, дня 5. липня 1921.

Здоров був, Михасю!

Вже другий лист пишу до Тебе, щоби дещо більше Тобі розказати. Майже через три роки я перебував в радянській Росії та на Україні. Клясова боротьба, яка тепер ведеться там між буржуазією а пролетаріятом, довела до такої економічної руїни, що народ пухне з голоду, частина вимирає, а останки пропадають у боротьбі. І так в північних губерніях Росії, а взагалі в цілій Московщині, сільського населення вимерло вже близко 40%, а тамошне населення живиться тепер мохом, травою і другими звірячими ростинами. Тому то не дивниця, що там тепер коштує фунт чорного хліба, змішаного з меленою соломою, 7.000 (сім тисяч) рублів; фунт сала 10.000 руб.; пуд муки, це є 16 кг. звичайної чорної муки 300.000 (триста тисяч) рублів; мізерна корова 4.000.000 (чотири міліони) рублів; пара коней вісім міліонів; черевики 175 тисяч рублів. Фабрики всі стоять, так що заробітку не можна ніде знайти. Много Галичан-Українців приїхало було цього року з Америки до Росії і на Україну за роботою, бо приобіцяли їм в Америці, що в Росії можна заробити денно 150.000 рублів. Одначе небаром дуже завелися, бо не тільки нічого не заробили, але навіть попродали всі свої річи. Доляри їм повідбирали та виміняли на радянські гроші (за 1 доляра дали їм 1.500 рублів радянськими грішми). А фунт хліба коштує 7.000 рублів. Отже за доляра не дали їм навіть пів фунта хліба. Діти їх майже всі повмирали. З великою бідою лиш декотрий з них добився до дому, до Галичини, спродаючи по дорозі послідні штани та золотий годинник. Ось таку роботу знайшли в радянській республиці, що стратили всьо своє майно, яке мали при собі. Також то тепер мають робітники в радянській республиці. Фаховий робітник, котрий працює щоденно в якійсь фабриці, одержує за свою працю місячну платню в квоті 6.000 рублів, отже навіть не купить фунта хліба на базарі (на торзі), а крім цього одержує слабонький обід без мяса і молока, зовсім пісний, часом помащений олієм, та фунт хліба щоденно. Серед таких харчових умов мусить чоловік працювати.

Серед такихсамих обставин мусів і я також працювати. Гірко та тяжко приходилося мені жити. Два роки чоловік голодував і жив тільки водою та воздухом в зимі, а літом збирав мох та ріжні ростини і мусів їх споживати, бо голод не пан — до всього приневолює. Чоловік був вже так виголоднілий, що прямо кидався на другу людину і жвавий його бив пожер, як би нікого не було. Революція довела до того, що половина населення вже вимерла, а останні живі поїдали коні, корови і донищували до кінця свою господарку. І вже такий страшний економічний образ представляється перед нами, що тепер в хлібодайній Росії та на Україні припадає одна корова на 5 господарів, таксамо і кінь.

З великою бідою приходилося мені пробиратись домів. Два місяці їхав я поїздом, а в дорозі був уже так ослаб, що здавалося, що вкоротці перейду на „Гімельс-Командо", на другий світ спочивати. Чоловік вже був так висох, що прямо ніхто мене не міг пізнати: чи то людина чи півходячий труп, чи самий кістяний скелет чоловіка, якого вже можна було віддати на виставу в музей. Ось такий вид представлявся з мене, коли я повернув домів. А до того ще обдертий як кальварійський дід. Ось таку невигідну дорогу мусів я переходити за цеї революції на Україні та в Росії. Тепер думаю троха відпочати, відживитися, прийти до себе, а коли стану сильнійший та здоровійший, прийдеться забратись до якоїсь праці.

Тепер дещо розкажу Тобі про домашнє життє. У нас часто перепадають дощі, так що ріка Дністер виляла і знищила всі сіножати. Нам самим вода забрала 30 фір сіна, що коштує тепер 300.000 (триста тисяч) марок. Це кольосальна страта в господарстві. Щодо врожаїв на поли, то вони дуже гарні, а щодо здоровля цілої родини то все гаразд.

На разі стільки; більше подам Тобі в слідуючім листі. Будь здоров! Твій брат.

Микола Говикович.

Чернихів, пов. Тернопіль, 29. цвітня 1921.

Дорогий Брате! Питаешся, хто тут є нашим приятелем. Був я в ріжних місцях: і в Німціх, і в глибині небішки Австрії, і на нашій любій Україні наддніпрянській. Бував я і під ріжними владами: під большевиками, під російським генералом Денікіном, а тепер під кнутом нашої опікунки Польщі. І нігде не здибав я приятелів нашого бідного народа; кругом него лише завзяті вороги.

Питаєшся, де і в якій армії я служив. Служив я богато, а згадаю лише дещо з українських часів. По розпаді Австрії я був дома. В ночи 1. падолиста 1918 року прийшло до мене пару узброєних товаришів, котрі довідалися в Тернополі о тім случаю, і зажадали, щоб я з ними йшов розоружувати постерунок, якого комендантом був Поляк. Я зібрався, бо й в мене було оружє, і ми таки тоїсамої ночи розоружили сей постерунок без бою.

Відтак наші зажадали з міст помочі, бо відразу зробили з Поляками фронт у Львові, де велися завзяті бої по улицях нашої столиці. Тож нашим обовязком було іти в ті бої за наш народ.

В той час на закордонній Україні був атаманом Семен Петлюра, з котрим злучилися наші галицькі части. Петлюра прислав наших братів закордонців на утримання фронту під Львовом, а ми, лишивши свою Галичину, віділали в глибину закордонної України. По таких великих боях ми і тут не знайшли відпочинку, бо кругом нас були всюди вороги. З глибини Росії почала налягати на нас ватага большевиків-кацапів. Прийшло знова до завзятих боїв, в котрих погиб не оден з наших братів. Наші сили ослабилися на всіх позиціях і ми були змушені відступити мало що не по Збруч, так що Поляки забрали Галичину, а большевики Україну. Наші війська були стиснені з усіх боків. Зібравши всі свої сили, ми зі словами „життє або смерть" ударили на ворога, котрий переполоханий утікав стрімголов так, що в трох днях ми очистили Галичину від ворога.

В тих то боях я попав до неволі Поляків, котрі обходилися з нами так, що я того не всилі описати; але як собі се тепер нагадаю, то ціле тіло на мені трясеться. Завдяки скорому наступови наших військ мені вдалося з тої неволі вивтікати на сторону своїх; а втік я лише в сорочці і ріжних гацях. Тоді я собі присягнув, що волію згинути в бою від ворожого ножа, ніж дістатися до такої неволі. Але так не сталося. В рік після того я попався вдруге в польські руки і мусів вибути в кайданах три місяці. За стараннєм родичів і громади мені вдалося вийти на волю.

От таку то муки я перетерпів за свій народ.

Прикро мені було, дорогий Брате, читати в Твоїм листі ті слова: „Воювалисьте, боролисьтеся, а нічого не здобули". Я мищлю, що прийде час, що здобудемо — як не ми, то наші потомки.

ЗА ДОЛЯРАМИ ДО АМЕРИКИ.

Польські газети доносять, що слідом Гломбінського, Галера, Чапінського їдуть „на вакації" до Америки і члени з партії Вітоса посли Бриль і Ян Дембскі. Ідуть вони збирати доляри на виборчу агітацію, при чому всі вони кажуть своїм американським землякам, що тільки вони ратують Польщу.

Сот. К—к.

Спомини парляментара

УРИВКИ ІЗ ДНЕВНИКА.

(Зразки польської культури).

(Конець). (6)

Саме тепер спішилось чомусь Полякам надзвичайно. О 3. год. над раном заїхали ми до Бучача. Місто було досить освічене. Від часу до часу чути було глухий гуркіт армат або далекий рехкіт скорострілa.

Ми зближались до боєвих ліній. — Та не скоро ще судилось нам їх перейти.

Підвода заїхала до ґімназії, де була кватира тимчасового команданта міста, якогось полковника з Королівства. В розмові довідались ми від него, що цілий час української власти укривався в місті, а тепер коли лише відійшли послідні українські стежі виринув на овид і формував мійську міліцію. Просив розповісти, куди їздили і з чим вернули. Розповідав підполк. Ф. Я був так вичерпаний і перемучений, що на кріслі заснув. Чи довго спав я, не знаю — збуджено мене до чорної кави, яка зігнала трохи сонність з очий. Ми мали трохи переспатись, а слідуючого дня обіцяв полковник відіслати нас до передових позицій. Запроваджено нас до якоїсь кімнати на другім поверсі і більше полковника ми не бачили. В кімнаті було повно сміття і соломи. Зісунено по дві шкільні лавки, положено щось що мало бути матерацами — і це були наші ліжка. Поклались і скоро поснули як убиті.

Ранком, по чорній каві почали ми збиратись. В куті кімнати лежав якийсь звинений військовий однострій. Кінець однострою виставав на верх і мав здалека якусь шару краску. Не знаю чому, заінтересувало мене це. Пішов поглянути. По однострою повзли цілі рої вушей і обсідали густо вистаючий кінець. Я відскочив, але небавом переконався, що і по підлозі лазить їх сотками. От чому мимо такого умучення будились ми ночею кілька разів?

В полудне дістали яєчниці, хліба і горячого чаю. Тим можна було знова два дни жити. По подвірю крутились піхотинці, заїздили і виїздили фіри з харчами та оружем. Жовнір, що стояв коло нас на варті, говорив, що це приїхала „льотна компанія".

Здалека почули ми глухий вистріл тяжкої армати і досить близький шепіт стрільна в воздусі. З запертим віддихом прискочили до вікна...

В молоденькім ліску при гостинци до Трибуховець чорний дим експльозії.

Оден вистріл... другий... третий.

Ми почали орієнтуватись. Судити по відстрілі і леті стрілен — се не могла бути польська артилерія. Стріли приходили з тамтої сторони Стрипи, а коли Поляки вже по тамтім боці то чому стріляють на Бучач? Зрештою лет стрілен був так слабий, що здаєсь армата стріляє кінцевою віддалею...

В тій хвили заглушив нас острий проразливий свист і цілі сальви стрілен з полевих армат перелітіли низько над містом. Рівночасно показались над жидівським кладовищем білі хмарки диму і тріск експльодуючих шрапнелів.

Одна сальва... друга... трета. — І знова з тої самої сторони — зза Стрипи. Ми не сумнівались більше. Це наша геройська незрівана артилерія пригадує ворогови своє істнування. Значиться, ми вже недалеко своїх і може таки вже раз удасться нам туди дістатись.

Тимчасом переполох в місті назвичайний. Люди бігають улицями, ховаються по домах, то знова виходять і біжуть дальше. Жиди замикають скоро склепи. Улицею в напрямі до зелізнодорожного двірця ідуть витягненим клусом підводи з польською піхотою. По хвили і наша „льотна компанія" виїзджає з ґімназії острим трапом. Ми остались самі, навіть жовнір, що нас стеріг, утік. Остались без посвідки, без нічого. До міста може ввійти якась друга частина, що про нас нічого не знає, а тоді не мине нас полон.

В такій непевности просиділи ми до вечера. Коло 6. год. зявився польський поручник—командат тої сотні, що в полудне утікла, цілий обвішаний ручними ґранатами з карабінком і револьвером та приказав сейчас збиратись, бо поїдемо на полеві варти. Хоч виїздити під вечір, щоб смерком, а може і ночею переходити боєві позиції не було дуже безпечним, все таки дуже радо прийняли ми такий приказ, щоб вже раз це все скінчилось.

За містом завязано нам очі і так доїхали аж до розваленого двора на кінци села Трибухівці. Тут очи розвязано і під загрозою ужиття оружа заборонено оглядатись поза себе. Старшина, що їхав з нами вказав що це послідна польська полева варта, витягнув карту і орієнтував нас, куди маємо іти. Де суть укр. стежі, або якісь полеві сторожі, польський старшина не умів нам сказати. Цих околиць і терену ми майже не знали, тому просили дати нам карту, чому польський старшина рішучо спротивився. Навіть підводу хотів нам забрати, але по довших прозьбах і переконуваннях зіставив. Жадав від нас слова чести, що з Джурина підводу відішлемо:

„А тераз жеґнам Панув" і додав іронічно:

„До відзеня! Прошен єхаць прендко, од моїх людзі Панове вольні, але чи ґдзєсь з боку не зачепі Панув які патроль кавалерийскі, за то не ренчен!"

Засалютував і відійшов.

Ми остали самі. Вирвали з плота довгий патик, завісили на нім дві хусточки, поклались на возі і рушили в дорогу.

Під Джурином при дорозі стрінули старенького селянина, який пас корови. Ми задержали віз і спитали коли і куди пішли наші війска, та де суть Поляки? Недовірчиво приступив селянин до воза, але коли побачив відзнаки та шапки сказав:

„Переходила туди бриґада от. Б. ще вчера і пішла через Джурин на Половці. Польська кавалерийська стежа була в Джурині нині рано і відіхала. Більше польської кавалерії стоїть в Слобідці Джуринській".

Вістки дуже цінні і за них були ми старому селянинови дуже вдячні. Цікавим було лише, звідки такий старенький чоловік знав, що це відступала бриґада от. Б.? Видно інтересувало його це навіть на старі літа.

„— А пани куди їдуть?"

„— Булисьмо у Поляків і тепер шукаємо своїх".

„— Ой! Ой! а чомуж ви нас всіх тут лишаєте на польські кривди?", заголосив старий а слези покотились по старечім лици.

І щож селянинови відповісти?

„— Будьте терпеливі, ми незадовго вернем".

Підвода рушила.

Ще за собою чули ми жолубний голос:

„А вертайте скоро".

З Джурина відіслали ми підводу назад. Всі наші зусилля найняти нову були даремні. Селяни були перелякані і навіть говорити з нами богато не хотіли. Також місцевий парох приняв нас дуже холодно і підозріло. Кожда хвиля часу була нам дорогою, тому по короткій нараді рішили ми іти пішки через Половці відтак „галицьким степом" через фільварок Травна до Ягольниці.

Ішли скоро, щоб чим скорше віддалитись від Поляків.

Була тепла місячна ніч з 6. на 7. червня. Тихо було — ні оден стріл не прорізав воздуха. Ми ішли мовчки між високими вже житами та відпочивали від часу до часу.

Місяць спускався вже до заходу — ми ішли помучені дальше. Нараз проразливий крик:

„— Стій!"

Відрохово станули та піднесли голову. Перед нами чорні обриви свіжо викопаної землі. Нас обскочило кількох стрільців. В блеску заходячого місяця, побачив я коло грудий холодні люфи крісів і лискучі штики.

„Ми свої, вертаємо від Поляків де післано нас як парляментарів. Відставте нас як найскорше до найблищої команди".

Довго треба було переконувати стрільців, заки вони нам повірили і згодились відпровадити. З крісами готовими до стрілу, один з переду другий з заду, вели нас до найблищої долини, де була сильна старшинська полева сторожа. Приняті коні паслись спокійно, люди з крісами лежали на землі і лише тут і там видко було огники папіросок. Чудовий вид в блідім світлі заходячого місяця. Мені здавалось, що бачу перед собою не модерне військо, а якусь козацьку чату з часів Великого Богдана.

В Команді Армії застали вже великі зміни. Начальним Вождом Армії іменував п. Диктатор ЗУНР. ген. пор. Г. В штабі горячкова праця. Нашого звіту вислухано, але не привязувано до него майже жадної ваги бо приготовлявся вже оден з найсвітлійших моментів в історії Українсько-галицької Армії: побідний протинаступ.

В Йозефові (Чехо-Словаччина), цвітень, 1921.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

ЩО ДІЄТЬСЯ З ЗОЛОТИМ ДЕПОЗИТОМ СХІДНОЇ ГАЛИЧИНИ.

(ач). Східна Галичина, як частина бувшої Австрії, одержала з хвилею розпаду тоїж Австрії право до золотого скарбу Австро-угорського Банку разом зі всім иншими бувшими територіями розібраної держави. Це право було відразу очевидне. Признала його й Репараційна Комісія Антанти. Супроти цего, як також супроти постанов сен-жерменського договору й опінії Союза Народів, що Східна Галичина не належить до Польщі — та часть згаданого скарбу, яка припадає Східній Галичині, являється її депозитом, загварантованим міжнародним правом і міжнародними договорами. Можнаби думати, що нема безпечнійшого й більше загварантованого депозиту. Тимчасом ось що з ним діється:

Хоч Польща має після Франції найбільшу армію в Европі, хоч опанувала безправно такі багацтва, як галицьку нафту й білоруські та литовські ліси, хоч усміхається їй надія на німецький Шлеськ з великим промислом, — мимо всего починає банкротувати. Всякі учені подають усякі причини того банкротства. А в одній всі вони згідні (розуміється крім польських або Поляками куплених), а саме: світ не має довіря ні до польської армії, яку весь час штучно ґальнізувала Франція, ні до безправно загарбаної нафти, ні до безправно загарбаних лісів, ні до того, щоб витворений Німцями промисл на Шлеську могли вдержати Поляки, словом — чужі досвідчені фінансісти й політики не мають довіря до польської господарки й навіть до можности її направи. Тай тому Польща банкротує.

А банкротство подібно як голод — то великий примус. І ділаючи під тим примусом, пустилася Польща на таке діло; вислала до Відня б. міністра фінансів (Австрії й Польщі), д-ра Леона Білінського з дорученням, видерти за всяку ціну бодай частину золотого скарбу старої Австрії. Пан Білінський має у Відні свої старі й добрі звязки: він же був одним з найблищих дорадників старого цісаря Франца, його міністром фінансів і як такий одним з головних виновників світового нещастя й нещасть цеї держави, до якої знов приїхав. З його приїздом почали у віденській пресі появлятися злобні напади на Українців і на оба українські уряди. Що п. Білінський має вплив на руїнах Австрії, це ще досить зрозуміле. Але як він, виновник війни проти Антанти, зумів осягнути вплив також на антантських ліквідаторів Австро-Угорського Банку, — це вже його таємниця. Досить, що йому удалося заключити з ліквідаторами того банку умову, на основі якої признано Польщі з золотого скарбу старої Австро-Угорщини на разі зачет (бо Польща в великій потребі) в сум 7½ міліонів корон важненого золота, обчисленого по передвоєнній ціні: 3.278 кор. за 1 кґ. чистого золота! На рахунок тої суми почислено вартість 14 будинків філії Австро-Угорського Банку в Західній і — Східній Галичині, причім принято, що ті будинки варті 2.786.000 корон у золоті (3.278 кор. за 1 кґ. чистого золота). Решта в сумі 4.464.000 кор. має бути видана Польщі таки в золоті. Між згаданими будинками є будинки Австро-Угорського Банку в 8. східно-галицьких містах, а саме: в Бродах, Коломиї, Львові, Перемишлі, Станиславові Тернополі й Новім Санчи.

Сталося це всупереч постанові Найвищої Ради Антанти з 25-го червня 1919, всупереч постановам сен-жерменського мирового договору, всупереч опінії Союза Народів — що уважають Польщу тільки тимчасовим фізичним окупантом Східної Галичини, який не має права іменем і коштом тоїж Галичини заключувати якінебудь умови. Про все це Галицький Уряд не занедбав вчас поінформувати Ліквідаційну Комісію Банку, значить — члени її не можуть вимовлятися тим, що не знали, що роблять в хвилі коли рішали про видачу золотого депозиту Східної Галичини безправному грабіжникови — Польщі.

Річ ясна, що сей новий уклад хитрих Поляків не має важности, бо Східна Галичина вже признана як окрема від Польщі державна територія, яка від часу й на основі сен-жерменського мирового договору знаходиться під тимчасовою суверенністю Антанти. Іменем Східної Галичини ніхто не зрікався її золотого скарбу на користь Польщі, навпаки звернено увагу ліквідаторів банку на те, що маєток Східної Галичини має бути окремо перехований у ліквідаційній масі як депозит аж до остаточного вирішення східно-галицької справи. Звернено також увагу Ліквідаційної Комісії на те, що Польща як тимчасовий окупант не мала й не має права, запроваджувати в Східній Галичині польську валюту марок, через що населення не віддало своєї австро-угорської валюти до виміни на майже безвартні польські марки. Польща мимо того чи задля того, що бачила своє банкротство, самовільно накинула Східній Галичині свою безвартну валюту, чим наразила населення Східної Галичини без ріжниці нації на втрату понад 60 проц. валютової вартости, за що обовязана відшкодувати це ограблене населення.

Ні Найвища Рада Антанти, ні Рада Амбасадорів не дали Ліквідаційній Комісії ав.-уг. банку уповаження, заключувати якийнебудь договір з Польщею іменем Східної Галичини. Колиж такий договір заключено і то заключено на очевидну шкоду так Східної Галичини як окремої державної території, також на шкоду її населення, — то річ ясна, що цего безправства не може одобрити ні приняти до відома жаден міжнародний трибунал, коли не хоче захитати довіря до міжародного права, до мирових договорів і до можливости наладнання упорядкованих відносин. Адже те, що банкротуючі польські верховоди в Варшаві потребують грошей для піддержання свого проблематичного істнування—не може бути причиною до ограблювання населення цілих територій з їх депозитів!

„Укр. Прапор".

ДІТИ Й СИРОТА.

Иде хлопчина дорогою,
Дивуються діти,
Що він босий нечесаний
І бідно одітий.
„Ти звідкіля?" — питаються.
„З під Зборова", — каже.
„Куди йдеш так?" — „Не знаю ще'
Шлях люди покажуть.
Мати вмерла десь в таборі,
А в тяжку годину
Згинув тато під Плутовом
За рідну Вкраїну".
Зажурилася біднятком
Маленька громада,
Та не довго. За хвилинку
Найшли на все раду.
Взяли хлопця, товариша
В село зі собою
І віддали на проживок
Вдові по герою.

В. Хронович. (Світ Дитини).

ЩО ДІЄТЬСЯ У НАШОМУ КРАЮ?

Українські безземельні селяне до Франції — а польські кольоністи до Східної Галичи.

Від довшого часу крутяться на Поділлю якісь агенти, які намовляють населення, головно молодих хлопців і дівчат на виїзд до Франції на якісь блище неозначені роботи. Як винагороду обіцюють їм 200 — 400 франків у місяць. Збірний пунк тих еміґрантів є Ченстохова, куди кождий на свій кошт має заїхати, а щойно там займеться ним спеціяльна комісія чи уряд і приділить відповідну роботу, зглядно відішле до якоїсь місцевости Франції. Подробиць що до цего не можна довідатися, бо згадані агенти нічого конкретного не хочуть чи не можуть обіцяти, а одиноко запевняють, що услівя праці і винагороди далеко кращі, чим в краю. В розмові з деякими свідомійшими з тих еміґрантів виходить, що головною причиною, яка приневолила їх їхати помимо того, що не знають докладно куди і на що, є брак землі і дешева заплата за щоденну роботу, бо на фільварках тут пропонувлан ім жати за 10 — 15 копу. В ночі з 12. на 13. липня виїхало з Тернополя 89 молодих хлопців і дівчат, переважно з тернопільського, збаражського і теребовельського повіту. А як на глум цим безземельним їдуть на Поділля скорістю поспішних поїздів тисячами кольоністи Мазури зпід Кракова...

ДОПИСІ

ЕЛМАЙРА, Н. Й.

Виробляймо в собі народне завзятте.

З приводу заняття нашої Галичини Поляками мені приходять часто до голови ось-такі гадки: Нове нещастє спало на наш бідний край. Чиж би надармо лилася кров вірних своєму краєви українських війск? Чи ми вже справді мусимо виречися своєї народности і статись Поляками? Нерозуміючі нашої справи чужі люди, а також деякі свої, говорять, що всьо пропало, що ми мусимо бути Поляками. Чи таке говорення має якунебудь основу? Ні! Війна з Ляхами ще не скінчена і не скінчиться доти, доки Ляхи мати-муть якінебудь претенсії до наших українських земель. Як не зможемо побороти кровожадних Ляхів у своїм рідним краю, то будемо вести з ними війну поза границями наших земель.

Я кріпко вірю, що наша справа не пропала, що кров наших братів не надармо пролилась. Але нам треба кинути межи наш люд гасло вічної війни з Ляхами, війни проти всіх Ляхів без розбору. Чи то польський пан чи робітник, чи великий чи малий — всі Ляхи є нам однаково ворожі і всіх їх ми мусимо однаково „любити". Нам треба вести завзяту війну проти польських біскупів, ксьондзів і матечок та ненавидіти і бридитися всіми ляцькими святощами. Наш нарід мусить уже раз зрозуміти, що церква і косцюл то не є все одно, бо на тім тратить наша народна сила.

Наше народне завзяттє треба також підкріпити ділом. От саме тепер наше галицьке правительство оголосило державну позичку національної оборони для здобуття і закріплення незалежности Галицької Держави. Бонди сеї позички ми мусимо конечно розкупити! Се наш обовязок — далеко більший і важнійший ніж усі наші дотеперішні обовязки. Я маю американський 50-доляровий бонд Пятої Позички, але від осени не маю жадної роботи. Як тільки дістану роботу, зараз той свій бонд позичу, а радше подарую нашій Галицькій Републиці. Як роботи не знайду, то позичу 10 долярів і пішлю до нашої репрезентації у Вашінгтоні, бо не хочу мати на своїй совісти гріха народного.

Одного разу я глянув на Брисьову „Неволю". Він пише, що весь український робітничий люд є за ним. Але я в сю самохвальбу не вірю, бо Брисько ніколи не був робітником. Він не знає робітничої долі, робітничої душі. Щоби він як крутив, то таки свого мотузка не всуче, бо наш люд мусить бути націоналістичним, мусить любити своє рідне, а не чуже. А Брисько хоче, щоби я Ляха любив. За що-ж я маю Ляха любити? Що він кому на світі доброго зробив?

Коли ми нині маємо за собою ще трохи світа, то користаймо з того і старaймося збудувати Галицьку Републику. Як ми се зробимо, тоді можна нам буде подивитися за Збруч і шукати порозуміння з нашим більшим братом.

Гриць Левуш,
член 70-го відділу У. Н. Союза.

ПОВІДОМЛЕННЄ.

Т-во „Руско-Український Народний Театр" повідомляє українські товариства, що по 3-х місячному відпочинку, від 1-го серпня с. р. воно зачинає свою діяльність на наближаючийся театральний сезон 1921 і 22 рр.

Придержуючись цїли обнятої в нашім статуті, старатись помагати естетично розвивати українські кольонії, Т-во „Р.-У. Н. Т." з своїм репертуаром вже звісним більшости любителів театральної штуки, йде на зустріч всім організаціям м. Ню Йорку і околиці, котрі поділяють сей погляд і бажає працювати з ними спільно в цім-же напрямку.

Щоби уникнути непорозумінь, котрі мали місце в минулім сезоні, коли з браку часу приходилось відмовлятись від участи в підприємствах устроюваних організаціями, Т-во „Р.-У. Н. Т." просить організації зноситись в сій справі завчасно, звертаючись особисто або листовно на понизшу адресу: „RUSSIAN UKRAINIAN DRAMATICAL ASS'N", 332 E. 14th St., New York, N. Y.

Заряд Т-ва „Р.-У. Н. Т."

ЛЕГКИЙ ЗАРОБОК ПОЛЬСЬКИХ ПОСЛІВ.

На засіданню польського конвенту сеніорів порушено справу закидів краківського „Часу", який впевняє, що деякі посли протягом двох літ істнування Польщі доробилися міліонових маєтків зі шкодою польської держави.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

Оголошення женитьби не приймається. — За оголошення пошукувань платиться 10 центів за стрічку (5 слів) за одно поміщення, за більше разів дается відповідний опуст. Дворазове оголошення з 5 стрічок $1.00.

Пошукую свого сина **ЕВСТАХІЯ МАКАРУКА,** котрий виїхав з Коломиї, (Галичина) в р. 1910 до Ню Йорку. Від року 1915 не маю від него жадної відомости. Наслідком війни я зістав цілковито знищений на війні, неспосібний вже до праці, а на одержанню маю жінку і малолітні діти. Хтоби про него знав або він сам, зволить зголоситись на мою адресу: ІВАН МАКАРУК, Львів, Левадівка, ул. Пястів 27. Сх. Галичина, Европа. 83-84

УНІВЕРСАЛ ІНДУСТРІЯЛ ДІСТРІБЮТІНГ КОМПАНИ повідомляє всіх Родимців, що її офіса перенесено з під 332 Е. 14-ої улиці на Бродвей, 1416, Ню Йорк Сіти (Рум 513). Потребуємо ще 12 Сейлсманів. Платня від $25 і більше тижнево. Голоситься на тут подану нову адресу: 1416 Broadway, New York City. 79-202

МИХАЙЛО САДОВИЙ пошукує свого рідного брата **ВАСИЛЯ САДОГО.** Два роки минуло в червни як відійшов від мене і не дає про себе знати. Хтоб зі знакомих знав о нім або ти сам брате, прошу зголоситись на понисшу адресу для доручення йому двох листів зкраю від родини. MIKE SADOWSKY, Colling, Mich. 78-83

Прошу о поданнє адресів **о. ІВАНА ШУХОВСЬКОГО і о. ВАСИЛЯ ДОБУШОВСЬКОГО,** оба з Миколаєва над Дністром, повіт Жидачів. Вдячний OLEKSA MELESHKO, Ukr. voj. Tabor B., Wid. Derz. Zand., Josefov, Checho-Slovac Rep., Europe 82-83

Прошу **ПЕЛАГІЮ ГОЛІЯН і ПАНЬКА ОСЬМАК,** родом з Немирова, пов. Рава руська (Галичина) подати свої адреси. Я потребую Вашої ласкавої помочи: PETER ROMASZ, Ukr. voj. Tabor B., Josefov, Checho-Slovac Rep., Europe. 82-83

ДЯКОУЧИТЕЛЬ консерваторист, пошукує посади від 1. вересня. Є знаменитим учителем школи діточої і музики орхестральної, відповідний аматор театральний, з виробленим мельодійним тенорoвим голосом. Є охочий до праці; молодий і самотний. Котра парохія жадалаб собі, прошу мене ласкаво повідомити на адресу: PAUL GAZDUN, profesor, 409 East 6th St., New York City. 83-88

ФАХОВИЙ УЧИТЕЛЬ з 12-літною практикою учительською в краю глядає посади учительської. Крім учительства потрафить вести взірцеву господарку рільничу, передовсім городництво, садівництво, пасічництво і управу тютюну. Зголошення личні або письменні висилати на адресу: ВОЛОДИМИР БІЛОРУСЬКИЙ, 92 Myrtle Ave., Bloomfield, N. J. 82-85